

Τίτλος ομιλίας: *«Ερχόμαστε από μακριά και πάμε πολύ μακριά.
Σκέψεις και προτάσεις για ένα νέο παιδαγωγικό ποίημα»*

Αγαπητοί φίλοι και φίλες, αγαπητοί συνάδελφοι

Τι να ιεραρχήσει κανείς πάνω σε ένα θέμα όπως αυτό που εύστοχα αποτελεί τον τίτλο της σειράς ημερίδων της ΔΟΕ για το σχολείο που βιώνουμε και οραματιζόμαστε;

Από πού να ξεκινήσει κανείς μέσα από το σύνθετο πλέγμα εξελίξεων, μια εκπαιδευτική πραγματικότητα που αλλάζει συνεχώς, για να παραμένει επί της ουσίας ίδια;

Γιατί άραγε, ακόμα και οι απλές διεκδικήσεις, πάγια διαρθρωτικά αιτήματα εκπαιδευτικών, γονιών, μαθητών, παραπέμπονται διαχρονικά στις καλές δες;

Αφορά μόνο τους γνωστούς σε όλους μας δημοσιονομικούς περιορισμούς για την παιδεία, που πάντα υπήρχαν, αλλά τώρα σε συνθήκες εξέλιξης μιας πρωτόγνωρης για την Ελλάδα οικονομικής κρίσης, εντείνονται;

Μήπως αυτή η αναντιστοιχία ανάμεσα στα θέλω, τις ανάγκες, τα παιδαγωγικά και εκπαιδευτικά ζητούμενα από τον κόσμο της εκπαίδευσης από τη μια μεριά και από τους κατά καιρούς κυβερνώντες, υποδηλώνει κάτι παραπάνω από απόσταση; Μήπως εκφράζει μια ριζική αντίθεση εκπαιδευτικής στρατηγικής που πρέπει να εντοπιστεί, να ονομαστεί;

Αυτά, αγαπητοί φίλοι είναι μόνο ορισμένα ερωτήματα που θέτω εισηγητικά. Ανησυχίες και προβληματισμοί που βρίσκονται συνεχώς στο επίκεντρο της εργασίας του δασκάλου, στο μυαλό των γονέων.

Και το λέω αυτό έχοντας απόλυτη επίγνωση των καθημερινών δυσκολιών που βιώνει η λαϊκή οικογένεια, έχοντας επίγνωση των σύνθετων προβλημάτων, τον καταϊγισμό των εξελίξεων σε όλα τα επίπεδα.

Όμως, οι εκπαιδευτικοί –και όχι μόνο- δεν μπορούμε να κάνουμε πίσω.

Σε αυτές τις συνθήκες, με δεδομένες αυτές τις δυσκολίες αλλά σε κατεύθυνση αντιμετώπισης και ρήξης και όχι παραίτησης, είναι πιο σημαντικό από ποτέ να διαμορφώσουμε ένα νέο εκπαιδευτικό σχέδιο, με όρους μορφωτικών απαιτήσεων. Να καταπολεμάμε στην πράξη την παραίτηση, την απαξίωση της σχολικής γνώσης συνολικά που «μαζί με τα απόνερα πετάει και το παιδί», την ορθολογική γνώση και την επιστήμη.

Ένα νέο παιδαγωγικό ποίημα.

Νέο γιατί θα ανταποκρίνεται στις νέες επιστημονικές εξελίξεις και τις συνεχώς διευρυνόμενες μορφωτικές ανάγκες.

Παιδαγωγικό, γιατί η παιδαγωγική δεν είναι απλά ούτε κυρίως κάποιες τεχνικές μάθησης. Είναι αυτοτελής επιστήμη που ασχολείται με την ειδικά οργανωμένη, σκόπιμη και συστηματική δραστηριότητα για τη διαμόρφωση της προσωπικότητας, με το περιεχόμενο, τις μορφές και τις μεθόδους της αγωγής, της μόρφωσης και της εκπαίδευσης. Είναι με λίγα λόγια η επιστήμη των σκοπών της αγωγής, απαντά στο ερώτημα τι άνθρωπο θέλει να βγάλει η

κοινωνία από αυτό το σχολείο. Και αυτή η επιστήμη, έχει τον αντίστοιχο κάτοχό της, τον παιδαγωγό, τον **αρχιτέκτονα των ανθρώπινων ψυχών**.

Τέλος, είναι «ποίημα» γιατί η προσωπικότητα δεν είναι μόνο νόηση αλλά και βούληση και συναίσθημα. Γιατί οι δρόμοι διαμόρφωσης της προσωπικότητας είναι σύνθετοι, ακολουθούν όχι μια αλλά πολλές πορείες, αφορούν το αισθητικό κριτήριο, την ηθική, τον τρόπο ζωής αλλά και τη γνώση.

Ένα τέτοιο εκπαιδευτικό σχέδιο, δεν μπορεί παρά να ακολουθεί τη φράση του Μαρξ το 1865: «τίποτε το ανθρώπινο δεν μου είναι ξένο».

Είναι αλήθεια, ότι όλα αυτά μπορεί να ακούγονται ρομαντικά. Να μην δίνουν απαντήσεις σε πιεστικά, καθημερινά προβλήματα. Εκπαιδευτικά αλλά και επιβίωσης. Πράγματι. Είναι δύσκολο να μιλήσεις για ένα εναλλακτικό εκπαιδευτικό σχέδιο όταν από πολλούς ακούγεται ότι δεν υπάρχει καν σχέδιο. Όταν αμφισβητούνται στην πραγματικότητα οι πιο βασικές προϋποθέσεις για να γίνει απλά το μάθημα;

Όμως ας αναλογιστούμε λίγο;

Είναι πρώτη φορά που στη σύγχρονη ελληνική ιστορία, συνυπήρχε η αναζήτηση ενός νέου εκπαιδευτικού οράματος με δύσκολες έως και τραγικές συνθήκες; Προφανώς και όχι. Όλη η περίοδος που προηγείται του δευτέρου παγκοσμίου πολέμου είναι κυριολεκτικά ένα εργαστήριο καινοτόμων ιδεών για την εκπαίδευση.

Ας θυμηθούμε μόνο ότι εκείνη την περίοδο, οι μαθητές φτωχοί και πεινασμένοι και συχνά παγωμένοι από το κρύο συνωστίζονται 60 και 80 μαζί, σε άθλια μονοθέσια σχολεία - σταύλους, όπου ένας δάσκαλος, αν δεν έλειπε κι αυτός, πρέπει να διδάξει στην ίδια αίθουσα τα μαθήματα όλων των τάξεων. Οι δάσκαλοι είναι εξαθλιωμένοι, ακατάρτιστοι και αμόρφωτοι. Το αποτέλεσμα; Πάνω από το μισό του πληθυσμού της χώρας παραμένει αγράμματο. Από τους μαθητές που γράφονται στην Α' τάξη του Δημοτικού μόνο το 2,5% ολοκληρώνει την έκτη τάξη.

Και όμως. Από αυτή την περίοδο αναδείχτηκαν κορυφαίες προσωπικότητες της εκπαίδευσης. Κορυφαίοι επιστήμονες με ανυπέρβλητο θεωρητικό έργο που προχωρούσε παράλληλα με ένα τεράστιο πρακτικό εκπαιδευτικό έργο.

Αρνήθηκαν όμως τις δάφνες και τις τιμές των κυβερνόντων. Και γι' αυτήν τους την επιλογή εξορίστηκαν, πέθαναν φτωχοί και χωρίς την ακαδημαϊκή αναγνώριση άλλων. Όμως έμειναν στη συνείδηση του λαού ως Δάσκαλοι με το Δ κεφαλαίο. Ενδεικτικά και μόνο αναφέρουμε τον Δημήτρη Γληνό, τη Ρόζα και τον Γιάννη Ιμβριώτη, τον Μιχάλη Παπαμαύρο, τον Κώστα Σωτηρίου, την Έλλη Αλεξίου, τον Γιώργη Αθανασιάδη.

Προσωπικότητες που το έργο τους βαραίνει ως κληρονομιά και παρακαταθήκη που την ουσία του έργου τους, χρειάζεται εμείς οι εκπαιδευτικοί να διαφυλάξουμε ως κόρη οφθαλμού. Κυρίως να κρατήσουμε ένα βασικό συμπέρασμα: ότι η πρωτοπόρα σκέψη μπορεί να καρπίσει στο έδαφος της πάλης για το ανέβασμα του μορφωτικού επιπέδου του λαού αλλά και συνολικότερα των όρων ζωής του.

Είναι τυχαίο άραγε ότι δεκάδες Διδασκαλικοί Σύλλογοι ανά την Ελλάδα επέλεξαν να δώσουν τα ονόματα αυτών των κορυφαίων παιδαγωγών στο Σύλλογό τους;

Ας πιάσουμε λοιπόν το νήμα από την πρωτοπόρα σκέψη τους και ας μιλήσουμε για το σήμερα του σχολείου. Για τις ανάγκες και τις δυνατότητες του σήμερα.

Κι ας δώσουμε απάντηση στο βασικό, στο κύριο ερώτημα. «Τι άνθρωπο θέλει να διαμορφώσει η κοινωνία μέσα από το σχολείο».

Αν θέλει έναν άνθρωπο ανάπηρο συναισθηματικά, τότε το έχει καταφέρει; Αν θέλει να βγαίνουν μονόπλευροι άνθρωποι. Άλλοι της θεωρίας και άλλοι της πρακτικής, τότε σωστά έχει βαδίσει μέχρι τώρα. Και, αν θέλετε, σωστά όχι μόνο έχει βαδίσει, αλλά και συνεχίζει και σήμερα, όταν ανοίγει η συζήτηση για σχολεία πολλών ταχυτήτων και κατηγοριών που αναμφίβολα θα αφήσουν πιο έντονα το στίγμα τους σε μια ήδη κατηγοριοποιημένη και ταξικά διασπασμένη κοινωνία.

Όμως αυτός πρέπει να είναι ο στόχος του σχολείου;

Καταθέτω μια άποψη που δεν είναι δική μου. Μια άποψη που έρχεται από πολύ μακριά. Την άποψη του Κομένιου στη «Μεγάλη Διδακτική» του, διατυπωμένη το 1640.

«Δεν υπάρχει στον κόσμο τόσο ψηλός βράχος ή κάστρο, στο οποίο δεν μπορεί ν' ανέβει ο καθένας που έχει πόδια, αρκεί οι στήλες να είναι βαλμένες σωστά ή τα σκαλοπάτια τα λαξευμένα στο βράχο, να είναι φτιαγμένα στη σωστή κατεύθυνση και σειρά και προστατευμένα με κάγκελα για τον κίνδυνο πτώσης στο γκρεμό. Γι' αυτό, εάν ως την κορυφή των γνώσεων φτάνουν μόνο τόσοι λίγοι, ενώ άλλοι σε κάποιο βαθμό την προσεγγίζουν φτάνοντας εκεί με δυσκολία, λαχανιασμένοι, κουρασμένοι, ζαλισμένοι, συνεχώς σκοντάφτοντας και πέφτοντας, αυτό συμβαίνει όχι γιατί υπάρχει κάτι άφταστο για το ανθρώπινο είδος, αλλά διότι τα σκαλοπάτια είναι άσχημα διευθετημένα, χαλασμένα, με κενά, ετοιμόρροπα, δηλαδή γιατί η μέθοδος είναι μπερδεμένη. Αναμφισβήτητα, πάνω σε σωστά διευθετημένα, γερά, ασφαλή σκαλοπάτια μπορούμε να οδηγήσουμε οποιονδήποτε σε οποιοδήποτε ύψος».

Το νήμα αυτής της θεμελιώδους, ίσως της πιο κρίσιμης για την παιδαγωγική αρχής, έπιασαν και συνέχισαν ανθρωπιστές, προοδευτικοί παιδαγωγοί στη συνέχεια. Όμως αυτή η άποψη δοκιμάστηκε και ελέγχθηκε στην πράξη. Δεν έμεινε απλά ένα θεωρητικό αίτημα.

Έδωσε απάντηση και σε ένα σύγχρονα διατυπωμένο ερώτημα: μπορεί να υπάρξει ποιότητα και ενθάρρυνση των ταλέντων και των διαφορετικών ικανοτήτων στο πλαίσιο ενός ενιαίου σχολείου; Μπορούν ακόμα κι αυτοί «που δεν παίρνουν τα γράμματα», όπως υποστηρίζεται σήμερα ή με μια δόση πολιτικής ορθότητας «οι άνθρωποι των διαφορετικών ευφυιών» (sic) να έχουν το ίδιο σχολικό πρόγραμμα, να μορφώνονται με τον ίδιο τρόπο;

Άλλωστε, τα πορίσματα της Κοινωνιολογίας της εκπαίδευσης, τόσο σε διεθνές όσο και σε εθνικό επίπεδο, επιβεβαιώνουν αν μη τι άλλο, την

ευθύγραμμη σχέση ανάμεσα στην κοινωνική καταγωγή, τις μορφωτικές αποσκευές και στις εκπαιδευτικές επιδόσεις και διαδρομές.

Σε μια κοινωνία με πλούσιους και φτωχούς το παιδί κουβαλά στο σχολείο από το σπίτι του την αρνητική επίδραση των ταξικών, κοινωνικών και μορφωτικών ανισοτήτων. Οι μαθητές δεν ξεκινούν από την ίδια αφετηρία. Μέσα στο σχολείο φυσικά, διαμορφώνεται πιο ισχυρά η τάση ενός παιδιού να «μην θέλει να μάθει» ή να «μην παίρνει τα γράμματα».

Αυτήν ακριβώς την πραγματικότητα αποτυπώνουν εκπαιδευτικές έρευνες που ανάμεσα στα άλλα εντοπίζουν ότι σχεδόν το 60% των μαθησιακών αποτελεσμάτων καθορίζεται άμεσα από το οικογενειακό υπόβαθρο, ενώ μόνο το 20% καθορίζεται από σχολικούς παράγοντες. (βλ. Hanushek et al. 1998; Rockoff 2003; Goldhaber et al. 1999; Rowan et al. 2002; Nye et al. 2004).

Αν λοιπόν απαντήσουμε με τον τρόπο που απάντησε ο Κομένιος, τότε το σχολείο το οποίο πρέπει να οραματιστούν οι δάσκαλοι είναι ενιαίο.

Ένα σχολείο που θα δουλεύει για την όσο το δυνατόν αρμονική ανάπτυξη των ικανοτήτων. Ένα σχολείο που θα οργανώνει την επαφή του νέου με όλες τις πτυχές του ανθρώπινου πολιτισμού. Να μπορεί το παιδί, ο νέος να διευρύνει τις παραστάσεις του, τα ερεθίσματά του, γιατί το πιστεύουμε ακράδαντα ότι κάθε άνθρωπος δεν έχει μόνο μια ικανότητα, αλλά πολλές.

Γιατί, η προσωπικότητα του ανθρώπου αποτελεί ένα ενιαίο σύνολο που δεν κατακερματίζεται για να αντιμετωπιστεί ξεχωριστά. Γιατί κάθε άνθρωπος μπορεί να συμβάλλει από πολλούς δρόμους στο κοινωνικό γίγνεσθαι, ανεξάρτητα από την επαγγελματική επιλογή που θα κάνει.

Γι' αυτό και μιλάμε για ενιαίο πρόγραμμα και περιεχόμενο στο σχολείο. Αυτή ακριβώς είναι η βάση για να αναπτυχθούν οι κλίσεις, τα ενδιαφέροντα.

Γιατί οι κλίσεις και τα ενδιαφέροντα αναπτύσσονται στο βαθμό που ενισχύεται η γενική επαφή με τον ανθρώπινο πνευματικό πλούτο και όχι παίρνοντας κομμάτια από δω κι από εκεί.

Ένα τέτοιο σχολείο, δεν εξορίζει την φυσική και την αισθητική αγωγή, σαν δευτερεύοντα μαθήματα, αποκλειστικά για εκτόνωση. Δουλεύει μαζί με τη νόηση και το συναίσθημα. Ξεμπερδεύει μια και καλή με απόψεις όπως:

«Γιατί να κάνεις χορό αν δεν πρόκειται να γίνεις χορευτής; Γιατί να ασχοληθείς με τις τέχνες αφού δεν πρόκειται ποτέ να γίνεις καλλιτέχνης, γιατί να γυμναστείς αφού δεν έχει ταλέντο ή δεν θα προχωρήσεις σε πρωταθλητισμό;»

Αλήθεια μήπως εδώ μας ξεφεύγει και κάτι ακόμα; Ότι στην πορεία ωρίμανσης των παιδιών και των νέων, εκτός όλων των σημαντικών αλλαγών, αλλάζει και το σώμα, και ότι είναι απαραίτητο να μάθουν πώς να το χειρίζονται και να εκφράζονται μέσα από αυτό;

Το σχολείο αυτό, της θεωρίας και της πράξης, της ανάπτυξης και της καλλιέργειας όλων των ενδιαφερόντων του ανθρώπου, απαντά λοιπόν ότι τα παιδιά έχουν χέρια για να γράφουν αλλά και για να ζωγραφίσουν, να κάνουν γλυπτική, για να τα λερώσουν με χρώματα, να χτίσουν, να ασχοληθούν με απλές και σύγχρονες μηχανές. Έχουν στόμα για να λένε το μάθημα αλλά και για τραγουδάνε, να παίζουν θέατρο.

Και απαντά έτσι, για έναν λόγο:
Γιατί με όποια επαγγέλματα κι αν ασχοληθεί ο άνθρωπος στην πορεία της ζωής του και μέσα από αυτά συμβάλλει στο κοινωνικό γίνεσθαι, πρέπει να έχει μια ειδικότητα: Άνθρωπος.

Μια ειδικότητα; Επιτρέψτε μου λοιπόν να εξηγήσω αυτή την κάπως υπερβολική διατύπωση.

Η σύγχρονη οργάνωση της παραγωγής δημιουργεί τη δυνατότητα ώστε οι εργαζόμενοι να έχουν διευρυμένη ικανότητα εναλλαγής εργασιακών καθηκόντων.

Σκεφτείτε την ενσωμάτωση ολοένα και περισσότερων νοητικών αλλά και χειρωνακτικών πράξεων στα μηχανήματα.

Ας λάβουμε επίσης υπόψη το γεγονός ότι οι ταχύτερες αλλαγές στις νέες τεχνολογίες απαιτούν εργαζόμενους που θα μπορούν συνεχώς να προσαρμόζονται σε αυτές, να έχουν ένα στέρεο υπόβαθρο. Να κατέχουν όσο το δυνατόν, όχι μόνο το "know how", αλλά και το «know why».

Όμως αυτές οι δυνατότητες σήμερα δεν γίνονται πραγματικότητα.

Επιδιώκεται να αντιμετωπιστούν μέσα από κατευθύνσεις που δίνουν οι διεθνείς οργανισμοί, όπως ο ΟΟΣΑ, η Ευρωπαϊκή Ένωση και οι οποίες ενσωματώνονται στους στόχους των κρατικών εκπαιδευτικών πολιτικών. Κυρίως μέσα από τη στρατηγική της δια βίου μάθησης.

Ένα σχολείο ενιαίο, σχολείο της θεωρίας και της πράξης, δεν μπορεί να μην λαμβάνει υπόψη τις νέες εξελίξεις που υπάρχουν στην επιστήμη και στην παραγωγή που επιδρούν και στις αλλαγές στο σχολείο.

Δεν αντιπροτείνουμε ένα σχολείο της θεωρίας σαν αντίδοτο στη δια βίου μάθηση που προωθείται.

Δεν δαιμονοποιούμε ούτε όμως αγιογραφούμε την παροχή πληροφοριών.

Η κριτική που ασκούμε στην αστική στρατηγική «της διά βίου μάθησης» αφορά την υποκατάσταση του σκοπού της εκπαίδευσης από ένα επιμέρους τμήμα τους, αυτό της «μάθησης».

Αφορά δηλαδή το σκοπό της εκπαίδευσης και όχι αν η μάθηση αφορά μια αναγκαία πλευρά της συνολικής γνωστικής διαδικασίας, όπως πράγματι είναι. Πρόβλημα, δηλαδή, υπάρχει όταν η μάθηση είναι ξεκομμένη από τη μόρφωση. Όταν δηλαδή το σχολείο δίνει βάρος μόνο στην ικανότητα διαχείρισης πληροφοριών. Που μπορεί -και πράγματι- να είναι αναγκαία, λόγω του καταίγισμου των πληροφοριών αλλά και της παραπληροφόρησης, ωστόσο δεν μπορεί να εξασφαλιστεί δίχως ένα επιστημονικό υπόβαθρο κατανόησης του κόσμου.

Δεν μπορεί όμως η μάθηση και η διαχείριση των πληροφοριών να είναι ο σκοπός της εκπαίδευσης. Σκοπός της εκπαίδευσης είναι η συνολική διαπαιδαγώγηση του ανθρώπου. Η όσο το δυνατόν πιο ισόρροπη και ολόπλευρη ανάπτυξη της νόησης, του συναισθήματος, της βούλησης.

Γιατί ο προορισμός του εκπαιδευτικού συστήματος, της διαπαιδαγώγησης, είναι η διαμόρφωση του ανθρώπου ως προσωπικότητας όχι με την παροχή πληροφοριών, όχι με το να γεμίσουμε με δεδομένα το μυαλό του μαθητή, δηλαδή να τον γεμίσουμε με όλα αυτά που μπορεί να χρειαστεί

στην καθημερινότητά του και τα οποία θα μπορεί να ανασύρει, όταν γίνουν απαραίτητα, από τα ντουλαπάκια της μνήμης του.

Θα αναρωτηθεί κάποιος:

Τι σχέση έχουν όλα αυτά με την καθημερινή παιδαγωγική πράξη;

Τι απαντήσεις μπορούν να δώσουν στον εκπαιδευτικό που αγωνιά, που νιώθει να ασφυκτιά από τον ρόλο και το περιεχόμενο που του καθορίζει το κράτος;

Κι όμως. Το περιεχόμενο των σχολικών βιβλίων, των αναλυτικών προγραμμάτων έχει ενσωματώσει την κατεύθυνση που προαναφέραμε. Τη λογική της δια βίου μάθησης, πληροφοριών, σκόρπιων και άτακτα τοποθετημένων.

Και αναρωτιόμαστε: Από τη στιγμή που το ζητούμενο σήμερα είναι η όσο το δυνατόν πιο γρήγορη κατά κύριο λόγο παροχή δεξιοτήτων και με λιγότερο κόστος, μέσα από τη δια βίου μάθηση, τότε:

Θα σταματήσουμε να παρατηρούμε μαθητές που δεν θα μπορούν να εκφραστούν καλά, να κατανοήσουν πιο σύνθετες έννοιες;

Ακόμα παραπέρα, όταν από τη Γλώσσα που είναι πρώτα απ' όλα όργανο σκέψης, μέσο συνειδητής παρέμβασης στον κόσμο, κρατάμε μόνο το πιο χρηστικό κομμάτι της επικοινωνιακής της διάστασης, τότε..

Θα πάψει επιτέλους το γεγονός να διδάσκεται η Γλώσσα μέσα από συνταγές μαγειρικής και προσκλήσεις για πάρτυ και χάρτες του μετρό; Θα πάψει να περιορίζεται η δημιουργικότητα στα γλωσσικά μαθήματα, ξεκινώντας από το Δημοτικό και φτάνοντας έως στο Λύκειο;

Ή ακόμα. Όσο κυριαρχεί η αντίληψη "the sooner the better", θα σταματήσει ποτέ αυτή η απαράδεκτη και χωρίς παιδαγωγικά κριτήρια επιτάχυνση της γνωστικής διαδικασίας από το νηπιαγωγείο;

Θα πάψει επιτέλους να διαστρεβλώνεται η αντίληψη του Βιγκότσκι για τη ζώνη επικείμενης ανάπτυξης (ΖΕΑ) και να θεωρείται απλά ως ένα τεχνικό εργαλείο επιτάχυνσης της απόδοσης των μαθητών; Ενώ το κύριο είναι η οργάνωση της σκέψης, η απόκτηση μεθοδολογίας, η κατανόηση των σχέσεων ανάμεσα στα φαινόμενα, κυρίως το ζήτημα της διαπαιδαγώγησης;

Από αυτήν τη σκοπιά, μπορούμε να απαντάμε στο ερώτημα: «τι, πώς και γιατί μαθαίνει ο μαθητής».

Εμείς λέμε ότι το σχολείο έχει ευθύνη και υποχρέωση να δώσει επιστημονική γνώση σε όλους τους μαθητές, όχι υποκατάστατα γνώσης και παραπληροφόρηση.

Εμείς λέμε ότι οι μαθητές μέσα από την εκπαιδευτική διαδικασία μπορούν και πρέπει να:

Ωθούνται στην ανακάλυψη των αντικειμενικών σχέσεων που υπάρχουν ανάμεσα σε όλες τις μορφές της πραγματικότητας. Αυτό σημαίνει ότι δεν διαχωρίζουμε την επιστημονική από τη σχολική γνώση. Είναι άλλο πράγμα η γνώση της παιδικής και νεανικής προσωπικότητας κατά τις διάφορες φάσεις της ανάπτυξής της και άλλο να χρησιμοποιείται αυτό ως άλλοθι για να υποστηριχτεί η άποψη ότι η ακριβής επιστημονική γνώση δεν μπορεί να δοθεί στο σχολείο και να οδηγούμαστε έτσι, ανάμεσα στα άλλα, και στα

«μαθηματικά του περίπου», όπως διδάσκονται οι μαθητές του Δημοτικού σήμερα.

Ένα τέτοιο σχολείο, αξιοποιεί όλα τα σύγχρονα επιστημονικά πορίσματα που επιβεβαιώνονται από την παιδαγωγική πράξη. Εντάσσει σε αυτή την προσπάθεια όλες τις μεθόδους και τα τεχνικά μέσα που βοηθούν στο να κατακτηθεί η επιστημονική γνώση και να γίνεται ο μαθητής δραστήριος για να κατακτήσει την αλήθεια, η οποία έχει αντικειμενική βάση.

Ένα τέτοιο σχολείο προφανώς και πρέπει να υποστηρίζεται από την κοινωνία.

Γιατί ενιαίο σχολείο, σχολείο θεωρίας και πράξης και ολόπλευρης ανάπτυξης της προσωπικότητας του μαθητή, σημαίνει ότι αντιστρέφεται άμεσα, με την αντίστοιχη άμεση αύξηση κρατικών κονδυλίων, η σημερινή καταθλιπτική πραγματικότητα, όπου:

Λιγότερο από τα μισά Δημοτικά σχολεία έχουν βιβλιοθήκη.

Μόνο το 19% των Δημοτικών έχουν γυμναστήριο.

Μόνο το 16% των Δημοτικών Σχολείων έχουν εργαστήρια φυσικών επιστημών, γιατί προφανώς δεν χρειάζεται τα παιδιά σε αυτή την ηλικία να προσεγγίζουν τη γνώση μέσω πειραμάτων, αλλά μόνο στα χαρτιά.

Ένα τέτοιο σχολείο έχει διευρυμένη λειτουργία όχι απλά για να κάθονται παραπάνω τα παιδιά σε αυτό και να διευκολύνονται οι γονείς. Αλλά γιατί η ολοκλήρωση του μορφωτικού και διαπαιδαγωγικού έργου του, συμβάλλει και στην αντιμετώπιση των μορφωτικών ανισοτήτων που έρχονται από το σπίτι, το ευρύτερο οικογενειακό και κοινωνικό περιβάλλον του παιδιού.

Αγαπητοί φίλοι. Συνάδελφοι και συναδέλφισσες.

Το σχολείο που οραματιζόμαστε, ξεκινά σήμερα.

Έχει νόημα για το εκπαιδευτικό σώμα να εντοπίσει και να αξιοποιήσει τις δικές του «καλές πρακτικές». Παιδαγωγικές πρακτικές που δεν παραιτούνται από την ανάγκη όλα τα παιδιά να μορφώνονται ολόπλευρα. Που δουλεύουν με τα παιδιά των «τελευταίων θρανίων». Που δεν θεωρούν περιττό κανέναν άνθρωπο. Που δεν θεωρούν κανένα παιδί ανήμπορο μπροστά στην επιστημονική γνώση. Που απομυθοποιούν τον σύγχρονο μύθο της ταύτισης της οποιαδήποτε πληροφορίας με τη γνώση. Αλήθεια, σε σχέση με αυτόν τον μύθο δεν πρέπει να μας ταρακουνήσει η ταχύτατη διασπορά ψευδών ειδήσεων μέσω διαδικτύου που ανατροφοδοτεί ανοιχτά ή συγκαλυμμένα τον ρατσισμό;

Αυτές οι «καλές πρακτικές» είναι αναγκαίες. Όμως θα κινούνται σε αντίθετη κατεύθυνση με τις εκάστοτε κυβερνητικές επιλογές. Δεν γίνεται αλλιώς, δεν μπορεί να γίνει αλλιώς.

Γιατί η σημερινή κοινωνία που αποθεώνει τον ατομισμό, στηρίζει και στηρίζεται στο κέρδος δεν έχει συμφέρον να ανεβάσει το μορφωτικό επίπεδο όλων των μαθητών. Έχει στο DNA της τον ιό της «επιλογής», της απαξίωσης κάποιων επαγγελμάτων και της αποθέωσης άλλων.

Και αν αναρωτηθείτε: τότε τι μας μένει να κάνουμε;

Ας αναζητήσουμε την απάντηση στη διαχρονική σκέψη του μεγάλου δασκάλου Δημήτρη Γληνού:

«Επειδή η σημερινή κοινωνία είναι αναμφισβήτητα ταξικά οργανωμένη και την κυριαρχία έχει η αστική τάξη, όλοι οι κρατικοί οργανισμοί, άρα και η παιδεία, είναι συμμορφωμένοι με τα συμφέροντα της άρχουσας τάξης. Τίποτα δεν μπορεί να γίνη ενάντια στα συμφέροντά της από καλή της θέληση. Κάθε τι, που θα γίνει για το συμφέρον άλλων τάξεων, θα προέλθει από δυναμική επιβολή. Παιδεία αληθινά δημοκρατική με απόλυτη ισότητα και δικαιοσύνη και συμμετοχή όλων των πολιτών στα πνευματικά αγαθά του πολιτισμού δεν μπορεί να υπάρξει παρά μόνο σε κοινωνία, που δε θα υπάρχουν κοινωνικές τάξεις και εκμετάλλευση. Το ιδανικό της σωστής παιδείας μόνο σε μια σοσιαλιστικά οργανωμένη κοινωνία μπορεί να πραγματοποιηθεί»